

УДК 327.7:061.1БРІКС]:355.48(470:477)"2022/..."

Вакарчук К. В.

к. політ. наук, доцент,
кафедра міжнародних відносин,
факультет міжнародних відносин, політології та соціології,
ОНУ імені І. І. Мечникова,
к. 32, Французький бул., 24/26,
м. Одеса, 65058, Україна
E-mail: katiavak30@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7352-5316>
DOI <https://doi.org/10.32782/2707-5206.2024.37.1>

Сілукова Д. Д.

магістр міжнародних відносин,
факультет міжнародних відносин, політології та соціології,
ОНУ імені І. І. Мечникова,
Французький бул., 24/26,
м. Одеса, 65058, Україна
E-mail: d.silukova00@gmail.com
DOI <https://doi.org/10.32782/2707-5206.2024.37.1>

**КРАЇНИ БРІКС У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ:
ПОЗИЦІЯ, ЗАГРОЗИ ТА НАСЛІДКИ**

У статті проаналізовано політику, реакцію та позицію країн БРІКС щодо російсько-української війни. Підкреслено роль та значення країн членів даного об'єднання у глобальних процесах. Стаття присвячена взаємозв'язку між кількома світовими акторами, Бразилії, росії, Індії, Китаю та ПАР. Розглянута проблема балансу між країнами-членами та принципом невторчання, який враховує глобальні очікування, захищаючи індивідуальні економічні інтереси та дипломатичні міркування. Проведено комплексне дослідження стратегічної реакції всіх п'яти країн-членів БРІКС на їх відповідну зовнішню політику; надано подальший розвиток виявленню чинників, що впливають на формування зовнішньополітичної стратегії держав щодо триваючої війни в Україні. Говорячи про ідеологічне позиціонування, то країн-члени БРІКС, інтерпретують себе як альтернативу існуючому світовому порядку. Зазначено, що вони прагнуть кинути виклик економічному та політичному домінуванню традиційних країн в світі, виступаючи за мультиполярну світову систему. Підкреслено, що входження нових членів у БРІКС, таких як Єгипет, Іран, Саудівська Аравія, ОАЕ та Ефіопія підсилить роль та значення даного об'єднання у різноманітних міжнародних інституціях, зможе посилити утвердження росії на міжнародній арені, її бачення світопорядку. Всі країни БРІКС виступають за багатополарний міжнародний порядок, надаючи гнучкість для різноманітних центрів сили. Оскільки альянс БРІКС має на меті сприяти демократизації глобального управління та інклюзивній багатополарності для встановлення більш гармонійного та справедливого глобального порядку, то розбіжності всередині не можуть існувати. Кожен член БРІКС використовує війну у власних інтересах в економічному та геополітичному плані, та прагнуть захищати свої регіональні та глобальні інтереси. Декларуючи нейтралітет або не приєднуючись до санкцій країни-члени по суті солідаризуються з агресором. Військова співпраця та небажання занурюватись у глибинну сутність конфлікту породжує непорозуміння у питанні припинення військових дій і несе загрозу для України.

Ключові слова: міжнародне об'єднання, країни БРІКС, російсько-українська війна, позиція, міжнародна політика, загрози, наслідки, нейтралітет.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення росії в Україну, суттєво вплинуло на нинішній глобальний політичний та економічний ландшафт, поставивши світ перед безліччю викликів. Російсько-українська війна, безперечно, змінила динаміку глобальних сил та світовий міжнародний порядок. Оскільки агресія росії триває вже два роки, США та ЄС посилюють економічну та військову підтримку України. Однак є країни, які не висловили підтримку жодній сторін конфлікту, така позиція створила значну прогалину у взаємодії України з країнами БРІКС. Зрозуміло, що члени БРІКС реагують по-різному, на війну, починаючи від засудження росії, і закінчуючи відстоюванням позиції нейтралітету.

Аналіз останніх досліджень. Серед дослідників, які займаються дослідженнями позицій країн БРІКС у світовій політиці, їх ролі та впливу на міжнародній арені, можна виділити роботи представників американської та європейської школи політичних наук. При дослідженні російсько-китайських відносин було використано роботи (Kirchberger, Sinjen, Wörmer 2022). Стаття Р. Нобоа розкриває китайський погляд на російсько-українську війну (Noboa, 2022). Теоретичне підґрунтя дослідження висвітлені в роботах М. Макдональда та І. Валлерстайна (Wallerstein, 2011; Macdonald, 2014). Аналіз позицій об'єднання країн членів БРІКС з економічної точки зору в рамках теорії Валлерстайна висвітлено в книзі Г. Сакса (The Goldman Sachs Group, 2007). Обговорення та пропозиції, які були прийняті під час останнього саміту були розглянуті в роботі П. Кумара (Kumar, 2023). Позиція Індії та її регіональна та безпекова політика проаналізована в роботах К. Мохана (Mohan, 2022). Створення даного об'єднання було обумовлене складною взаємодією економічних, політичних і стратегічних факторів, які відображали розвиток глобального ландшафту.

Так, німецький дослідник Й. Кляйншмідт зазначає, що прихильні країни до росії декламують багатополарність світу. Саме теорія багатогранності світу, і є основою існування БРІКС. Представники країн даного об'єднання, зокрема Бразилії пропонують застосовувати міждержавні консультації та практики врегулювання конфліктів, які були в країнах Латинської Америки (Kleinschmidt, 2023).

Позиція балансування Бразилії викладена у роботі Вакарчук К. В., де детально описуються доктринальні основи зовнішньої політики, та її роль і бажання посередництва у російсько-українській війні (Vakarchuk, 2023).

Метою даної статі є визначення позиції країн БРІКС щодо російсько-української війни, наслідків нейтралітету для міжнародної політики.

Теоретико-методологічна основа дослідження передбачає аналіз економічного, політичного та ідеологічного вимірів реакції країн БРІКС на агресію росії в Україні в контексті глобальної системи. Таким чином, застосування теорії світ-систем Валлерстайна допомагає розкрити складну взаємодію сили, економічних інтересів і глобального позиціонування, що впливає на поведінку держав в умовах міжнародних криз. І хоча всередині групи БРІКС намагаються зберегти видимість солідарності, притаманна їй динаміка влади та різноманітні національні інтереси призводять до різних реакцій на міжнародні проблеми, в тому числі і на російсько-українську війну (Wallerstein, 2011; Macdonald, 2014).

Економічні та політичні відмінності між членами угруповання в поєднанні з їхніми чіткими стратегічними інтересами призводять до складної взаємодії, яка формує їхні колективні та індивідуальні дії на світовій арені. При написанні статті було використано метод порівняльного дослідження, кейс-стаді, метод

архівних та документальних досліджень, метод збору даних із засобів масової інформації та вторинних джерел. Використання порівняльного методу дозволило дослідити події в динаміці та виявити закономірності, тенденції та причинно-наслідкові зв'язки у розвитку позиції та реакції БРІКС на війну в контексті її аналізу в рамках теоретичних підходів. Використання кейс-стаді дозволило проаналізувати та надати вагомі причини реакції країн-членів БРІКС на війну. Метод збору даних із засобів масової інформації та вторинних джерел дозволили вивчити документальну базу.

Виклад основного матеріалу. БРІКС, до складу якого входять Бразилія, Росія, Індія, Китай і Південна Африка, являється глобальним та цивілізаційним об'єднанням. З економічної точки зору, сукупний і торговельний потенціал країн БРІКС є величезною силою, що сприяє економічному розвитку і диверсифікації світової торгівлі. У політичному плані БРІКС кидає виклик традиційному домінуванню західних держав, пропонуючи країнам, що розвиваються нову платформу для самоствердження на світовій арені.

Безумовно, останнє розширення БРІКС 1 січня 2024 року створило інші реалії, коли приєдналися нових п'ять держав: Єгипет, Іран, Саудівська Аравія, ОАЕ та Ефіопія. Ці п'ять країн було запрошено до блоку влітку 2023 року, серед них була ще Аргентина. Однак наприкінці грудня 2023 року новий президент країни Хав'єр Мілей офіційно відмовився від членства в БРІКС. На даний час, більшість членів офіційно дотримуються нейтральної позиції у війні росії з Україною, та не підтримують санкції щодо росії.

Поки що, нові члени БРІКС мають намір використовувати саміти лідерів та зустрічі міністрів закордонних справ, щоб отримати геополітичні переваги та привернути увагу до себе. У царині сучасної міжнародної дипломатії таке стратегічне маневрування є нормальним. До прикладу, президент Бразилії Лула да Сілва підтримує ідею формулювання власних дипломатичних стратегій БРІКС. Оскільки, вже є численні спроби мирних ініціатив для України, включаючи план врегулювання через українську формулу миру, ефективність мирного плану БРІКС виглядає сумнівним і малоімовірним.

Щодо позицій головних країн БРІКС, то останніми роками глобальне значення Китаю зростає, його позиція щодо російського вторгнення в Україну впливає не лише на перебіг кризи, а й на загальний глобальний порядок. Зміцнюючи свої економічні, дипломатичні та військові зв'язки з росією останнім часом, Китай зіткнувся із закликами різних урядів використати свій вплив, щоб зупинити вторгнення. Однак Китай значною мірою відповів стандартними і, здавалося б, відстороненими заявами, зберігаючи те, що дехто вважає проросійським псевдонейтралітетом.

Виникнувши, як відповідь на зміну балансу сил, країни БРІКС прагнули заявити про себе на міжнародній арені. Міністр закордонних справ Китаю зазначив, що Китай не є стороною кризи, і звинувативши певні сили в поширенні дезінформації про причетність Китаю (Kirchberger, S., Sinjen, S., Wörmer, N., 2022).

Китай натякав на свою зацікавленість у тому, щоб відігравати посередницьку роль між росією та Україною, використовуючи свій існуючий зв'язок з росією, щоб отримати визнання в такій ролі (Saine, 2023).

Глобальні економічні наслідки російського вторгнення в Україну поширюються на китайську ініціативу «Один пояс, один шлях», особливо впливаючи

на економічний коридор «Сухопутний міст Нової Євразії». Цей амбітний проєкт спрямований на створення життєво важливих залізничних сполучень, що з'єднують Китай з такими країнами, як Казахстан, Росія, Білорусь і Польща (Hong, 2022).

Успішна реалізація цих проєктів зміцнила б зв'язки Китаю з ключовими зацікавленими сторонами, прикладом чого є участь Польщі у форматі Китаю 17+1 та стратегічні угоди. Китаю певною мірою вдається підтримувати псевдонейтральний імідж, сприяючи продовженню торгівлі з усіма залученими сторонами. Зусилля Китаю позиціонувати себе, як потенційного посередника в конфлікті можуть посилити цей дипломатичний підхід. Російське вторгнення дає цінні уроки як для Китаю, так і для Тайваню, як з точки зору поточної китайської діяльності в регіоні, так і з точки зору гіпотетичного сценарію спроби китайського вторгнення (Noboa, 2022).

З точки зору потенційного політичного виправдання Китаєм гіпотетичного вторгнення, паралелі між Україною та Тайванем можуть бути використані для підживлення китайського націоналізму. І навпаки, якщо Росія зазнає поразки і доведе, що вона помиляється, це може послабити претензії Китаю на Тайвань, хоча, ймовірно, лише у сфері риторики. Однак нинішня ситуація вказує на те, що Китай позиціонує себе як посередник у війні, підтримуючи стабільні відносини з росією, а також певною мірою визнаючи суверенітет України.

Реакція Індії на російське вторгнення в Україну вирізняється з-поміж інших країн та стратегічних союзників США. Незважаючи на своє занепокоєння діями Москви, Нью-Делі обрав свідому публічну позицію нейтралітету щодо росії. Вона утрималася від схвалення резолюцій Ради Безпеки ООН, Генеральної Асамблеї та Ради з прав людини, які засудили російську агресію в Україні (UN General Assembly, 2022). Крім того, Індія уникає відкритого приписування провини росії. Такий нейтральний підхід розчарував багатьох у Сполучених Штатах, у тому числі в адміністрації президента Джо Байдена, оскільки він означає значні розбіжності між Вашингтоном і Нью-Делі щодо фундаментального аспекту глобального порядку, а саме легітимності застосування сили для зміни кордонів і окупації території іншої країни шляхом відкритої війни.

З огляду на різні думки індійських стратегічних еліт щодо витоків і тригерів війни в Україні, існує загальне визнання того, що дипломатичний нейтралітет Індії легко схиляється до промосковської позиції. І це видається особливо суперечливим. З одного боку, Індія діє сліпо щодо кричущої російської агресії в Європі, а з іншого – країна об'єднується зі США спеціально для того, щоб протистояти китайським стратегіям в Індо-Тихоокеанському регіоні (Mohan, 2022).

Особливість позиції Індії можна з'ясувати, вивчивши сприйняття Нью-Делі своїх інтересів. Індія послідовно закликала до «поваги до суверенітету та територіальної цілісності держав», виступала за «припинення насильства та бойових дій», висловлювала жаль з приводу відмови від дипломатичних зусиль та наголошувала на важливості діалогу у вирішенні розбіжностей та суперечок. Міністр закордонних справ Джайшанкар під час парламентських дебатів щодо України тонко розкритикував дії росії, підтвердивши відданість Індії глобальному порядку, заснованому на міжнародному праві, Статуті ООН та повазі до територіальної цілісності та суверенітету держав (Ministry of External Affairs, Government of India, 2022).

Таким чином Індія висловила своє занепокоєння порушенням Москвою міжнародного права, приділяючи непропорційну увагу гуманітарній кризі, спричиненій війною. Підхід Індії до війни в Україні відображає обдуманий, хоча й обмежений вибір Індії. Відмова від публічного засудження Росії ґрунтується не на мрійливих занепокоєннях щодо світового порядку, а на конкретних розрахунках Індії щодо регіональної безпеки (Mohan, 2022).

Також є фактор залежності Індії від Росії у військовій техніці, цей аспект привернув широку увагу з початку війни в Україні. Цей стратегічний підхід є невід'ємною частиною зусиль Індії щодо балансування проти Китаю, стримування Пакистану та створення багатопольярної системи, яка запобігає оточенню надмірно домінуючих держав. Незважаючи на диверсифікацію закупівель зброї у Росії протягом останніх двох десятиліть, країна продовжує розглядати Росію як критично важливого постачальника зброї. Російське озброєння часто вважається еквівалентним або достатньо придатним для оперативних потреб Індії. Отже, Індія цінує свої оборонні відносини з Москвою через нібито вирішальні технологічні та політичні переваги, які вона пропонує (Tellis, 2022).

Однак цей нейтралітет, позиціонує Індію як союзницю з авторитарною російською державою. Це підкреслює непослідовність у зобов'язаннях Індії підтримувати порядок, заснований на правилах, наголошуючи на Індо-Тихоокеанському регіоні. Поза безпосереднім контекстом війни в Україні, небажання Індії критикувати росію, незважаючи на її агресію, відображає ширшу прихильність до захисту її інтересів у прийнятті міжнародних рішень. Головною метою Індії залишається піднесення як глобальної держави, не вступаючи до зобов'язуючих альянсів (Tellis, 2022).

Щодо Бразилії, то під час свого візиту до Китаю в середині квітня 2023 року Луїс Інасіу Лула да Сілва стратегічно позиціонував Бразилію, як нейтральну щодо дій росії в Україні, президент Бразилії критикував Сполучені Штати, стверджуючи, що озброєння України адміністрацією Байдена рівносильне «заочненню війни» (Paraguassu; Boadle, 2023).

Важливим можна вважати той факт, що Бразилія в межах імплементації своєї зовнішньополітичної стратегії запропонувала своє посередництво у справі, пов'язаній з війною росії проти України. Вона закликала обидві сторони сісти за стіл переговорів, під час яких Україні пропонувалося б, зокрема, поступитися Кримом задля завершення війни. Що ж до позиції Північноатлантичного альянсу (НАТО), то його закликали припинити постачання зброї ЗСУ, адже саме через це, вважають у Бразилії, «затягується війна». Зрозуміло, такі заклики не могли не викликати обурення України. Абсурдність такої ситуації ще й у тому, що Бразилія не припиняє співпрацю з росією. І незважаючи на нинішню доволі скромну за розмірами російську економіку і невеликі двосторонні торговельні відносини, економічний і дипломатичний вплив рф в Бразилії залишається досить помітним. Варто згадати тривожну реакцію численних бразильських сільськогосподарських компаній після вторгнення росії в лютому 2022 р. до України. Адже близько 25% добрив Бразилія імпортує з росії. І якщо припиниться такий імпорт, то бразильські фермери зазнають непоправних збитків. Отож саме тоді міністр закордонних справ Бразилії почав критикувати запроваджені західні санкції проти росії, побоюючись, що вони можуть підвищити ціни на добрива або через непрямий санкційний вплив змусять судноплавні компанії відмовлятися від перевезення такого російського продукту до Бразилії (Vakarchuk, 2023).

У дуже поляризованому ландшафті Бразилії позиція нейтралітету щодо війни в Україні виходить за межі політичних ідеологій. Міністерство закордонних справ України неодноразово запрошувало Лулу відвідати Україну, щоб принаймні спробувати зрозуміти справжнє значення російської агресії та її наслідків для світової безпеки (Libardi, 2023). Хоча бразильську дипломатію можна вважати амбітною та наївною, очевидно, що Захід зараз уважно стежить за дипломатичними амбіціями густонаселеного Глобального Півдня та висловлює стурбованість ними.

Президент Бразилії Лула да Сілва зауважив, що війна «оголила обмеження Ради Безпеки ООН» і підкреслив економічну могутність союзників по БРІКС як показник їхнього глобального значення (Caballero, 2023). Очікується, що рішення про інтеграцію шести нових країн, включаючи Іран та ОАЕ, до блоку ще більше посилить його актуальність і надасть його членам можливість формувати існуючий світовий порядок.

Позиція ПАР щодо війни в Україні також є неоднозначною. Будучи регіональною державою Південна Африка підтримує тісні відносини з РФ, незважаючи на офіційне проголошення нейтралітету. Так, на початку 2023 року ПАР приймала міністра закордонних справ Росії та брала участь у спільних військових навчаннях з Росією. Ці дії спонукали південноафриканських чиновників відстоювати позицію країни. Також було запропоновано провести мирну ініціативу, під час якої африканські лідери відвідали Київ і Москву, провівши зустрічі з президентом України В. Зеленським та президентом Росії В. Путіним.

Однак все ще було незрозуміло, якими були мотиви ПАР, оскільки США звинуватили Преторію в тому, що вона завантажила зброю та боеприпаси на російське судно, яке потрапило під санкції, на військово-морській базі Саймонс-Таун поблизу Кейптауна в грудні 2022 року. Спочатку спростовуючи звинувачення, уряд, зіткнувшись як з місцевим, так і з міжнародним тиском, ініціював незалежне розслідування можливого відвантаження зброї та боеприпасів до Росії на судні. Крім того, Південна Африка запросила Путіна взяти участь у саміті БРІКС. Цей жест відбувся, незважаючи на ордер Міжнародного кримінального суду на арешт Путіна через воєнні злочини його уряду (Eligon, 2023).

Так, незважаючи на критику з боку західних держав, уряд ПАР зберігає позицію позаблоковості, стверджуючи, що це відповідає інтересам країни та підтримує довгострокові перспективи переговорів між Росією та Україною. Цікаво, що з початку війни в Україні російські офіційні особи здійснили численні дипломатичні місії до Африки та Латинської Америки з метою посилення глобального впливу Росії.

15-й саміт саміт БРІКС в Йоганнесбурзі у 2023 році дав кілька вартих уваги результатів. Тема війни в Україні, була винесена на перший план саміту. Війна виявила поглиблення прірви між Заходом, який виступає за міжнародний порядок, заснований на правилах, і протистоїть агресії Росії, і глобальним Півднем. Останні схильні сприймати війну як регіональний, а не глобальний конфлікт, оскільки війна знаходиться далеко географічно, вважаючи її актуальною лише через збої, які вона спричинила їхнім економікам, а також їхнім постачанням продовольства та енергоносіїв (Johannesburg II Declaration, 2023).

Отже, дискусії в Йоганнесбурзі в основному точилися навколо досягнення більшої рівності та справедливості в міжнародній системі. Путін прагнув отри-

мати вигоду з антизахідних настроїв і використати зустріч БРІКС для демонстрації альянсів росії, приписуючи провину за нинішню геополітичну напруженість виключно Заходу. Він брехливо стверджував, що першопричиною важкої кризи в Україні є прагнення окремих країн зберегти свою глобальну гегемонію. Применшуючи вихід росії з Чорноморської зернової угоди та навмисні атаки на портову інфраструктуру України, Путін стверджував, що Росія може компенсувати скорочення експорту українського зерна, надавши безкоштовне зерно 20 африканським країнам із найбільшим попитом (Euronews, 2023).

Зрештою, рішення про розширення БРІКС було одногосним, спочатку запросивши Єгипет, Ефіопію, Іран, Саудівську Аравію, Об'єднані Арабські Емірати та Аргентину як повноправних членів з 1 січня 2024 року. З тих пір остання відхилила запрошення після того, як у листопаді були завершені президентські вибори. Звідси випливає наступне: експансія підкреслює міцні зв'язки країн-членів БРІКС з Єгиптом, ОАЕ, Іраном і Саудівською Аравією, а також вказує на потенційні зусилля Росії та Китаю зі створення геополітичної противаги США. З включенням цих країн БРІКС може становити 30% світової економіки, маючи сукупний ВВП у 30,76 трильйона доларів США та складаючи 40% населення світу. Лідери саміту наголосили на необхідності розширення торгівлі та інвестицій серед членів БРІКС для зміцнення їхніх відносин, прагнучи становити 50% світового ВВП до 2050 року, суттєво змінюючи світову економічну сцену (Kumar, 2023).

Однак є сумніви щодо того, чи саме розширення БРІКС за своєю суттю посилить її вплив на геополітичній арені, чи надасть додаткового значення її членам. Покладання виключно на антизахідні настрої та почуття жертви може не стати достатньо згуртованою силою, щоб об'єднати групу або перетворити БРІКС на згуртовану організацію, здатну задовольнити потреби своїх менш заможних членів. З нинішніми п'ятьма членами БРІКС вже є більш різноманітною, ніж G7, і ймовірність посилення розбіжностей і суперечливих пріоритетів зростає в міру розширення групи.

Також новий формат БРІКС являє собою ще один аспект дедалі складнішого багатостороннього світу. Російсько-українська війна суттєво вплинула на глобальну динаміку сили та національні пріоритети, вплинувши на функціонування, адаптацію та мету багатосторонності. Незважаючи на різні реакції країн-членів БРІКС, починаючи від засудження і закінчуючи позаблоковістю, ці реакції не перетворилися на міцну основу для посилення багатосторонніх дій в рамках БРІКС. На противагу цьому, зусилля України, спрямовані на створення союзників, представляючи свій опір, як боротьбу проти імперіалізму.

Висновки. На початку XXI століття відбулося злиття, здавалося б, розрізнених країн, таких як Бразилія, росія, Індія, Китай і Південна Африка, в міждержавне об'єднання БРІКС. Об'єднані країни і торговельні можливості країн БРІКС є величезною силою, що впливають на економічний розвиток та диверсифікацію світової торгівлі. На політичній арені БРІКС прагне кинути виклик традиційному домінуванню західних держав, надаючи платформу для самоствердження країнам, що розвиваються. На формування цієї коаліції вплинула складна взаємодія економічних, політичних і стратегічних факторів, які відображали мінливий глобальний ландшафт. У відповідь на зміну балансу сил країни БРІКС прагнули утвердити свою присутність на міжнародній арені.

Кожен член об'єднання БРІКС використовує війну у власних інтересах в економічному та геополітичному плані. Наприклад, Індія прагне насамперед захищати свої регіональні та глобальні інтереси, що йде пліч-о-пліч з мовчанням у цьому питанні. Війна в Україні ускладнила і без того напружені відносини Китаю із західними країнами. Південна Африка залишається нейтральною через хибне уявлення про росію, підтримуючи військову співпрацю. Бразилія залежить від торгівлі сільськогосподарською продукцією, особливо щодо добрив. Окрім географічної віддаленості від війни, Бразилія прагне дотримуватися своєї внутрішньої зовнішньої політики неприєднання. Війна в Україні та критика навколо санкцій, запроваджених проти росії, слугують каталізатором для посилення співпраці в рамках БРІКС, потенційно сприяючи глибшій інтеграції всередині. Більше того, останній саміт БРІКС став можливістю для росії продемонструвати стійку міжнародну підтримку своєї політики, тоді як інші країни-члени прагнуть використовувати БРІКС як платформу для протидії критиці Заходу.

Найголовніше, що США та Європейський Союз повинні уважно стежити за рішеннями країн-членів БРІКС та протидіяти будь-яким спробам його членів створити механізми, які ухиляються від санкцій, запроваджених проти росії. Для боротьби з дезінформацією, важливо посилити зовнішні інформаційні кампанії та співпрацювати з країнами членами БРІКС, особливо після приєднання нових членів. Зміцнення діалогу з іншими членами БРІКС також має вирішальне значення для запобігання прийняттю російської точки зору при оцінці витоків і наслідків війни в Україні.

References [Список використаної літератури]

- Caballero, J. (2023). How Russia is fighting for allies among the BRICS countries using “memory diplomacy” [in English]. [Caballero J. How Russia is fighting for allies among the BRICS countries using “memory diplomacy”. URL: <https://theconversation.com/how-russia-is-fighting-for-allies-among-the-brics-countries-using-memory-diplomacy-212130b> (дата звернення: 25.08.2023).]
- Clark, J. (2016). South Africa. Africa's Reluctant and Conflicted Regional Power [in English]. [Clark J. South Africa. Africa's Reluctant and Conflicted Regional Power. *ASPJ Africa Francophonie*. 2016. № 1. P. 30–47]
- Eligon, J. (2023). The US ambassador to South Africa accused the country of providing weapons to Russia [in English]. [Eligon J. The US ambassador to South Africa accused the country of providing weapons to Russia. URL: <https://www.nytimes.com/2023/05/11/world/africa/us-south-africa-russia-weapons.html?searchResultPosition=2> (дата звернення: 11.05.2023).]
- Euronews. (2023). Putin promises no-cost Russian grain shipments to 6 African countries [in English]. [Euronews. Putin promises no-cost Russian grain shipments to 6 African countries. URL: <https://www.euronews.com/2023/07/27/putin-promises-no-cost-russian-grain-shipments-to-6-african-countries> (дата звернення: 27.07.2023).]
- Hong, Yu. (2022). China's ten-year-old BRI needs a revamp [in English]. [Hong Yu. China's ten-year-old BRI needs a revamp. URL: <https://www.thinkchina.sg/future-china-chinas-ten-year-old-bri-needs-revamp?page=0> (дата звернення: 13.09.2022).]
- Jennings, R. (2022). Did China Know Russia Would Invade Ukraine? Answer Will Affect Beijing's Reputation [in English]. [Jennings R. Did China Know Russia Would Invade Ukraine? Answer Will Affect Beijing's Reputation. URL: <https://www.voanews.com/a/did-china-know-russia-would-invade-ukraine-the-answer-will-affect-beijing-s-reputation/6469778.html> (дата звернення: 4.03.2022).]
- Johannesburg II Declaration. (2023). BRICS and Africa: Partnership for Mutually Accelerated Growth, Sustainable Development and Inclusive Multilateralism. *XV BRICS Summit* [in English]. [Johannesburg II Declaration. BRICS and Africa: Partnership for Mutually Accelerated Growth, Sustainable Development and Inclusive Multilateralism. *XV BRICS Summit*. URL: <https://brics2023.gov.za/wp-content/uploads/2023/08/Jhb-II-Declaration-24-August-2023-1.pdf> (дата звернення 23.08.2023).]
- Kirchberger, S., Sinjen, S., & Wörmer, N. (2022). *Russia-China Relations*. Global Power Shift [in English]. [Kirchberger S., Sinjen S., Wörmer N. *Russia-China Relations*. Global Power Shift. URL: <https://library.open.org/viewer/web/viewer.html?file=/bitstream/handle/20.500.12657/57343/978-3-030-97012-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>].

- Kleinschmidt, J. (2023). The View from the South: Latin American Perspectives on Russia's War of Aggression against Ukraine. *RUSSIAN ANALYTICAL DIGEST*. No. 305. P. 3–5. [in English]. [Kleinschmidt J. The View from the South: Latin American Perspectives on Russia's War of Aggression against Ukraine. *RUSSIAN ANALYTICAL DIGEST*. 2023. No. 305. P. 3–5].
- Kumar, P. (2023). BRICS Summit 2023: Major Outcome and Relevance [in English]. [Kumar P. BRICS Summit 2023: Major Outcome and Relevance. URL: <https://www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/brics-summit-2023-major-outcomes-and-relevance/> (дата звернення 12.10.2023).]
- Libardi, M. (2023). Western reaction to Lula's speech on Ukraine shows the Global South's power [in English]. [Libardi M. Western reaction to Lula's speech on Ukraine shows the Global South's power. URL: <https://www.opendemocracy.net/en/democraciaabierta/russia-ukraine-brazil-lula-global-south-neutrality/> (дата звернення: 20.04.2023)].
- Macdonald, B. (2014). Critical Theory [in English]. [Macdonald B. Critical Theory. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/9781118474396.wbept0226> (дата звернення 18.07.2014).]
- Ministry of External Affairs. Government of India. (2022). Suo-Moto Statement by External Affairs Minister, Dr. S. Jaishankar in the Rajya Sabha on the "Situation in Ukraine". *Media Center* [in English]. [Ministry of External Affairs. Government of India. Suo-Moto Statement by External Affairs Minister, Dr. S. Jaishankar in the Rajya Sabha on the "Situation in Ukraine". *Media Center*. URL: <https://www.mea.gov.in/Speeches-Statements.htm?dtl/34952> (дата звернення: 15.03.2022).]
- Mohan, C. (2022). India and South Asia: The Elusive Sphere of Influence. *ISAS* [in English]. [Mohan C. India and South Asia: The Elusive Sphere of Influence. *ISAS*. URL: <https://www.isas.nus.edu.sg/papers/india-and-south-asia-the-elusive-sphere-of-influence/> (дата звернення: 6.01.2022).]
- Noboa, R. (2022). China's role in the invasion of Ukraine and the consequences of the war for Beijing [in English]. [Noboa R. China's role in the invasion of Ukraine and the consequences of the war for Beijing. URL: <https://www.unav.edu/web/global-affairs/china-s-role-in-the-invasion-of-ukraine-and-the-consequences-of-the-war-for-beijing> (дата звернення: 1.05.2022).]
- Paraguassu, L., & Boadle, A. (2023). Brazil's Lula draws Russian praise, US scorn for Ukraine views [in English]. [Paraguassu L., Boadle A. Brazil's Lula draws Russian praise, US scorn for Ukraine views. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/russias-lavrov-thanks-brazil-efforts-resolve-ukraine-war-2023-04-17/> (дата звернення 18.04.2023)].
- Saine, C. (2023). China Offers to Act as a Mediator in Russian War with Ukraine [in English]. [Saine C. China Offers to Act as a Mediator in Russian War with Ukraine. URL: <https://www.voanews.com/a/china-offers-to-act-as-mediator-in-russian-war-with-ukraine-/7068167.html#:~:text=China%20says%20it%20wants%20to,Diplomatic%20Correspondent%20Cindy%20Saine%20reports>]
- Tellis, A. (2022). «What is in Our interest» and the Ukraine war. *Carnegie Endowment for international peace* [in English]. [Tellis A. «What is in Our interest» and the Ukraine war. *Carnegie Endowment for international peace*. URL: <https://carnegieendowment.org/2022/04/25/what-is-in-our-interest-india-and-ukraine-war-pub-86961> (дата звернення: квітень 2022).]
- The Goldman Sachs Group. (2007). *BRICs and Beyond* [in English]. [The Goldman Sachs Group. *BRICs and Beyond*. URL: <https://www.goldmansachs.com/insights/archive/archive-pdfs/brics-book/brics-full-book.pdf>. 2007. 270 p.].
- UN General Assembly. (2022). Resolution ES-11/1. Aggression against Ukraine [in English]. [UN General Assembly. Resolution ES-11/1. Aggression against Ukraine. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3965290>]
- Vakarchuk, K. (2023). Brazil's Multi-Vector and Balancing Position in Russia's War Against Ukraine. *Bintel*. № 3. P. 78–83. [in English]. [Vakarchuk K. Brazil's Multi-Vector and Balancing Position in Russia's War Against Ukraine. *Bintel*. 2023. № 3. P. 78–83]
- Wallerstein, I. (2011). *The Modern World-System I: Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century* (1st ed.). University of California Press. URL: <http://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1pnrj9> [in English]. [Wallerstein I. *The Modern World-System I: Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century* (1st ed.). University of California Press. 2011. P. 440]

Стаття надійшла до редакції 11.03.2024

Vakarchuk K. V.

Department of International Relations
Faculty of International Relations, Political Science and Sociology
Odesa I. I. Mechnikov National University
r. 32, Frantsuzkyi blvd, 24/26, Odesa, 65082, Ukraine

Silukova D. D.

Faculty of International Relations, Political Science and Sociology
Odesa I. I. Mechnikov National University
r. 32, Frantsuzkyi blvd, 24/26, Odesa, 65082, Ukraine

**BRICS COUNTRIES IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR:
POSITION, THREATS AND CONSEQUENCES**

Summary

The article analyzes the policy, reaction and position of the BRICS countries regarding the Russian-Ukrainian war. The role and importance of the member countries of this association in global processes are emphasized. The article is devoted to the relationship between several world actors, Brazil, Russia, India, China and South Africa. The problem of balance between the member countries and the principle of non-interference, which takes into account global expectations, protecting individual economic and diplomatic interests, is considered. A comprehensive study of the strategic response of all five BRICS member countries to their respective foreign policies was conducted. Further development is given to the identification of factors influencing the formation of the foreign policy strategy of states regarding the ongoing war in Ukraine. Speaking of ideological position, the BRICS member states interpret themselves as an alternative to the existing world order. It is noted that they seek to challenge the economic and political dominance of traditional countries in the world, advocating a multipolar world system. It was emphasized that the entry of new members into the BRICS, such as Egypt, Iran, Saudi Arabia, the UAE and Ethiopia, will strengthen the role and importance of this association in various international institutions, will be able to strengthen Russia's consolidation in the international arena, its vision of the world order. BRICS countries stand for a multipolar international order, providing flexibility for various centers of power. As the BRICS alliance aims to promote the democratization of global governance and inclusive multipolarity to establish a more harmonious and equitable global order, then divisions within cannot exist. Each member of the BRICS uses the war for its own interests economically and geopolitically, and seeks to protect its regional and global interests. Declaring neutrality or not joining the sanctions, member states are essentially in solidarity with the aggressor. Military cooperation and reluctance to delve into the deep essence of the conflict gives rise to misunderstandings on the cessation of hostilities and poses a threat to Ukraine.

Key words: international association, BRICS countries, Russian-Ukrainian war, position, international policy, threats, consequences, neutrality.